

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001-2015

9002 Варна, бул. „Княз Борис I“ 77, Телефон 052 643 360, Телефакс 052 643 365, www.ue-varna.bg

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на тема „ УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА
ЗЕМЕДЕЛСКИ ЗЕМИ ОТ ДЪРЖАВЕН ПОЗЕМЛЕН ФОНД В
БЪЛГАРИЯ “ с автор ДИМИТЪР ДИМОВ ВЪРБАНОВ

Рецензент проф. д-р ВАЛЕРИ ЙОРДАНОВ ВЕЛКОВСКИ – Академия по национална и информационна сигурност - Пловдив, член на научно жури съгласно заповед № РД 06-27/28.01.2026г. на Ректора на Икономически университет – Варна за провеждане на процедура по присъждане на научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8. „ Икономика“ докторска програма „Аграрен бизнес“.

Информация за докторанта

Димитър Димов Върбанов е роден през 1976. Той е бакалавър и магистър по „Аграрна икономика“ – образователни степени, придобити в Икономически университет – Варна.

Дисертантът Върбанов е работил в провинция „Прованс“ – Франция, където е отговарял за своевременното и качествено изпълнение по възложената му задача в лозовите масиви.

Димитър Димов Върбанов е бил на студентски стаж в Англия, където е отговарял за съвременно и качествено изпълнение на възложената работа в зеленчукови масиви.

Добрата икономическа подготовка на дисертанта включва и няколкомесечни специализирани обучения в колеж „Булонската гора“, Монреал, Канада.

Също така, почти четири години, дисертантът Върбанов е работил също в Канада, като служител в отдел „Дистрибуция“, софтуерна компания „Рихтер“.

На база на неговия богат професионален опит, дисертантът Върбанов, заема ръководни длъжности в Областна дирекция „Земеделие“-гр. Шумен и дълго време е и Директор на същата дирекция.

Понастоящем дисертантът Върбанов е ангажиран в счетоводна кантора.

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001-2015

9002 Варна, бул. „Княз Борис I“ 77, Телефон 052 643 360, Телефакс 052 643 365, www.ue-varna.bg

От 29.01.2018г. със заповед № РД 17-181, Димитър Димов Върбанов е зачислен в редовна докторантура в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки: професионално направление 3.8 Икономика, по докторска програма - „Аграрен бизнес“ към катедра „Аграрна икономика“, Икономически университет - Варна.

След полагане на включените в програмата изпити и изпълнение на другите изисквания, Димитър Димов Върбанов е отчислен с право на защита в срок от пет години, считано от 01.02.2021г.

Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е в общ обем от 156 страници, от които 5 страници увод, изложение в три глави със 135 страници основен текст, заключение от 4 страници, 12 страници - използвани литературни източници, фигури, таблици и други.

Темата на докторската дисертация „Устойчиво управление на земеделски земи от държавен поземлен фонд в България“ е актуална и значима за теорията и практиката поради факта, че насочва вниманието към устойчивото управление на земеделските земи от Държавния поземлен фонд и тяхната важна роля в аграрния сектор на Република България.

Дисертационният труд на дисертанта Върбанов се състои от увод, 3 глави, 23 фигури, 22 таблици и формули.

Списъкът на използваната литература е от 135 източници, на български и английски език.

Актуалността на темата е обусловена от спецификата и обхвата на разглежданата проблематика и насоките за развитие на Държавния поземлен фонд.

Структурата на дисертацията следва класическата схема на научното изследване, което е позволило на автора да представи в необходимата пълнота изследователския си инструментариум и постигнатите резултати.

В съдържателно отношение научният труд на дисертанта Върбанов се характеризира с прецизност на анализа, свободна интерпретация, авторски мнения, коректност при позовавания и цитирания.

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001-2015

9002 Варна, бул. „Княз Борис I“ 77, Телефон 052 643 360, Телефакс 052 643 365, www.ue-varna.bg

В увода са включени необходимите за всяко научно изследване елементи – обект, предмет, цел, задачи, теза, ограничения. Добре е защитена актуалността и значимостта на темата.

Общото впечатление от представения дисертационен труд на дисертанта Върбанов е, че авторът демонстрира задълбочени теоретични знания, умения за самостоятелно интерпретиране и анализ на тенденции, конкретно проучване на темата и нейната проблематика.

Оценка на съдържанието на дисертационния труд

Дисертантът Върбанов фокусира изследването си върху устойчивото управление на земеделските земи от Държавния поземлен фонд, което е сред ключовите въпроси на държавното управление в земеползването, формиране на приходи, стопанска реализация и опазване на земята като природен капитал.

Първа глава е посветена на развитието на теоретичната основа и концептуалната рамка. Авторът достига до разбирането, че поземлената реформа в България е структуроопределящ контекст за всяко изследване на устойчивото управление на земеделските земи от Държавния поземлен фонд и тя не е просто „исторически фон“, а източник на трайни институционални и пространствени последици.

Във втора глава дисертантът Върбанов, представя емпирично изследване, прилагайки методика и оценка на устойчивостта на база вторични данни. Налице е ясно изразен аналитичен характер на изследването, относно управлението на земите от Държавния поземлен фонд. Тук фокусът е върху това как правните режими функционират като инструментален портфейл и как произвеждат наблюдаеми управленски резултати във времето.

Също така, висока оценка заслужава конкурентния анализ, чрез регресионните модели и механизми и изведените заключения, разработени под формата на стратегически насоки.

В трета глава се анализират оценките на заинтересованите страни и се извеждат приоритетни насоки, изследователски задачи и мерки за усъвършенстване на устойчивото управление на земите от Държавния поземлен фонд. Тя е приложно-управленска и надгражда резултатите от емпиричния анализ, като преминава от „диагноза“ към „възможности за развитие“. Освен това, в трета глава дисертантът Върбанов изследва как може

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001-2015

9002 Варна, бул. „Княз Борис I“ 77, Телефон 052 643 360, Телефакс 052 643 365, www.ue-varna.bg

да се подобри управлението на Държавния поземлен фонд чрез конкретни направления за промени – в правила, процедури, контрол и дизайн на инструментите, така, че да се намалят установените дисбаланси, да се приоритизират решенията според реални бариери и стимули, за да се достигне до устойчивост в управлението.

Задълбоченият анализ, както и проучването на достатъчен обем литературни източници дават възможност на дисертанта за критичен анализ, правилна интерпретация, формулиране на обосновани заключения. Всичко това говори за уменията на дисертанта Върбанов да представя, анализира и проверява съществуващи, но и собствени научни идеи, чрез научни подходи, методи и подходящо избран инструментариум.

Съществено и достойнствено в дисертацията на дисертанта Върбанов, е нейната подчертано научна и практико-приложна насоченост в усъвършенстване на устойчивото управление на земите от Държавния поземлен фонд в Република България.

Предложеният дисертационен труд от дисертанта Върбанов и цялостната оценка, категорично говорят за добрата подготовка на дисертанта и неговата способност да реализира поставените научно-изследователски задачи.

Оценка на научните и научно-практически приноси

Дисертационният труд и публикациите с изложените научни виждания и резултати от изследването на дисертанта Върбанов, показват научна компетентност, умения за анализ на тенденции и зависимости, оценки и разбиране.

Представените научни приноси отразяват във висока степен постиженията на автора. Сред тях са:

1. Систематизирани и адаптирани са теоретичните модели и устойчивост в контекста на аграрната икономика в усъвършенстване на устойчивото управление на земите от Държавния поземлен фонд в Република България;
2. Разработена е оригинална теоретико-методологическа рамка за изследване на управлението на земите от Държавния поземлен фонд в Република България, която съчетава анализ, анкетно проучване и нагласи към стратегии за управление;
3. Формулирани са насоки за развитие на управленски равнища.

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001-2015

9002 Варна, бул. „Княз Борис I“ 77, Телефон 052 643 360, Телефакс 052 643 365, www.ue-varna.bg

Оценка на публикациите по дисертацията

От справката за изпълнение на минималните национални изисквания е видно, че публикациите на дисертанта Върбанов, свързани с темата на дисертацията, формират изискуемия минимум от 30 точки, което означава, че са изпълнени необходимите условия за присъждане на Образователна научна степен „ДОКТОР“.

Представени са общо 3 научни публикации по темата на дисертационния труд.

Публикациите са доказателство, че важни части от дисертационния труд са станали обществено достояние и са получили известност и признание в научната общност.

Оценка на Автореферата

Авторефератът отразява в необходимата степен основните резултати от дисертационния труд на дисертанта Върбанов. В съдържателно отношение посочените в автореферата приноси отразяват обективно постиженията на дисертанта Върбанов, с което подкрепям изведените от автора научно-приложни приноси.

Авторефератът към дисертационния труд е в рамките на 54 страници, изготвен е според общоприетите изисквания и дава необходимата и ясно представена информация за структурата, съдържанието и резултатите от дисертационното изследване. Към него е представена справката за приносите в дисертационния труд, списък с публикациите, и декларация за оригиналност.

Не е констатирано плагиатство в дисертационния труд и автореферата.

Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам сериозни и критични бележки към дисертанта Върбанов.

Положителните страни на дисертационния труд категорично доминират в общата ми оценка за него.

Препоръчвам на дисертанта Върбанов в бъдеще да продължи публикационната си активност в реферирани научни издания с импакт фактор и импакт ранг (Web of Science & Scopus).

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001-2015
9002 Варна, бул. „Княз Борис I” 77, Телефон 052 643 360, Телефакс 052 643 365, www.ue-varna.bg

Заклучение

Представеният от дисертанта **Димитър Димов Върбанов** дисертационен труд на тема „УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИ ЗЕМИ ОТ ДЪРЖАВЕН ПОЗЕМЛЕН ФОНД В БЪЛГАРИЯ“, притежава необходимите качества и представлява добросъвестно осъществено, оригинално научно-приложно изследване в област със значима актуалност в съвременните условия.

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за неговото прилагане.

Това ми дава основание да дам **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** на дисертационния труд и да предложа на уважаемото Научно жури да присъди на дисертанта **Димитър Димов Върбанов** образователната и научна степен „**ДОКТОР**“ по научна специалност „Икономика и управление (Аграрен бизнес)“.

Дата 16.02.2026г.
Гр. София

Подпис:
/проф. д-р Валери Велковски/

СТАНОВИЩЕ

Вх. №

РД-20-498/23.03.2026

на доц. д-р Катя Антонова
катедра „Бизнес, инвестиции, недвижими имоти“
Икономически университет - Варна

Относно дисертационен труд на тема: **Устойчиво управление на земеделски земи от Държавен поземлен фонд в България**
Докторант: **Димитър Димов Върбанов**

1. Обща информация

Становището е изготвено в изпълнение на заповед № РД-06-27/28.01.2026 г. на Ректора на Икономически университет – Варна за формиране на Научно жури за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма „Аграрен бизнес“ по обявена процедура от Икономически университет – Варна.

Темата на дисертационния труд е „Устойчиво управление на земеделски земи от държавен поземлен фонд в България“ с автор докт. Димитър Димов Върбанов.

2. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията, определени от член чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България. Той е в обем от 156 стр. като е структуриран в увод, три глави с по три параграфа, заключение и списък на използваната литература, включващ 135 източника.

3. Публикации

По темата на дисертационния труд докторанта има три самостоятелни публикации, в т.ч. една научна статия и два научни доклада, което е достатъчно за да придобият известност основни моменти от изследването. Внимание заслужава факта, че в тях са разгледани основни моменти от изследването, като участието на държавната администрация при създаването на масиви за ползване на земеделските земи, както и намиране на оптимални решения за постигане на устойчиво развитие и ефективно управление на земеделските земи от Държавен поземлен фонд в областните дирекции „Земеделие“.

4. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Структурата и съдържанието на дисертационния труд са в съответствие на изискванията по чл. 34, ал. 2 и ал. 3 от Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет – Варна.

Дисертационният труд е посветен на актуален и значим проблем за устойчивото управление на земеделските земи от Държавен поземлен фонд в България.

В увода са формулирани обекта, предмета, целта и задачите на изследването. Докторантът е формулирал основна изследователска теза. Посочени са някои ограничения, информационната база, както и научният и практическит инструментариум на изследването.

Глава първа има теоретико-методологичен характер, като в нея докторантът прави обзор на множество съвременни литературни източници, отнасящи се до еволюцията на идеята за устойчиво управление на природни ресурси, земя и публични активи. Разгледана е същността на поземлената реформа и Държавния поземлен фонд (ДПФ). Направен е паралел на моделите за управление на държавна земя в България и в някои европейски страни. Въз основа на това е разработен концептуален модел за устойчивото управление на земеделските земи от ДПФ, в който управлението е представено като двуслойна обусловена конструкция, като са взети предвид устойчивостта на управлението и устойчивостта на ефектите (резултатите).

Във втора глава е направено емпирично изследване и оценка на устойчивото управление на земеделските земи от ДПФ в България за периода 2007-2024. Разработена е методика за оценка на устойчивото управление на земеделските земи от ДПФ, в която са представени критериите и индикаторите за оценка, както и концептуалната логика за измерване на устойчивостта. Представената оценъчна рамка дава възможност устойчивостта да бъде измервана през две допълващи се логики – устойчивост на функционирането и устойчивост на резултата.

Представен е анализ на ДПФ като публичен актив, чието управление се реализира чрез портфейл от нормативно разграничени режими. . Портфейлната

логика се конкретизира чрез механизмите по чл. 24а, чл. 37 и чл. 24в от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ).

На базата на направения анализ са изведени важни изводи, като например, че управлението на земите от ДПФ поддържа значим активен фонд и упражнява силен контрол при териториален натиск, но не демонстрира стабилна рефлексност и портфейлна координация между режимите.

Пазарният механизъм по чл. 24а функционира в голям мащаб, но с висока процесна изменчивост и значими загуби между обявяване и договаряне, което ограничава предвидимостта и предполага дефицит на процесно учене. Социално-екологичният режим по чл. 37 и произвежда оперативен резултат, включително чрез ал. 13, но без устойчива стратегическа логика на компенсация и без доказуема координация с 24а. Механизмът по чл. 24в показва висока селективност като форма на публичен контрол, но и висока изменчивост на пропускливостта, което поставя въпрос за предвидимостта на режима.

В трета глава на дисертационния труд са представени някои възможности за усъвършенстване на управлението на земеделски земи, като са представени оценки на заинтересованите страни, насоки за подобряване на устойчивостта на управление и устойчивостта на функциониране на ДПФ и е предложен пакет от мерки за повишаване на устойчивостта.

Проведено е анкетно проучване, което има за цел да оцени устойчивостта като резултат от управлението на земите от ДПФ, като се измерят възприятията за социалните, икономическите и екологичните ефекти от ползването и отдаването на земите. Резултатите от проучването очертават силна позиция по отношение на екологичното измерение и наличие на публични икономически ползи, но също така локализируют дефицити в социалната устойчивост - най-вече по линия на информационна асиметрия и видимост на контрола. На тази основа са формулирани три взаимно допълващи се механизма, които водят до определянето на три приоритета за управленски мерки за подобряване на устойчивостта на функционирането. Докторантът предлага *пакет от три блока мерки*, които могат да бъдат използвани като управленска рамка за повишаване на устойчивостта.

5. Съответствие на автореферата с изискванията

Авторефератът реално отразява постигнатото в дисертационния труд. Той съдържа необходимите структурни компоненти съобразно възприетите добри практики в това отношение.

6. Приноси в дисертационния труд

В дисертацията докторантът е заявил четири приноса, които аз разграничавам на три научно-методически и един практически. Приемам тези приноси за логични.

7. Констатирано ли е плагиатство?

Не ми е известно да е констатирана някаква форма на плагиатство в дисертационния труд и в публикациите, свързани с него.

8. Препоръки и въпроси:

Въпросът ми към докторанта е: Вие разглеждате ДПФ като портфейл от механизми, но установявате тяхната фрагментираност и слаба интеграция. Коя според Вас е най-съществената пречка пред постигането на синергия между отделните режими на ползване и как предложените управляеми лостове гарантират системната устойчивост на ДПФ?

9. Заключение:

Според мен представеният дисертационен труд на докторант Димитър Върбанов е оригинално научно изследване, разработен е на високо научно ниво, съдържа значими приноси и дава решения, които биха били полезни за устойчивото управление на земеделските земи от ДПФ.

Въз основа на това, предлагам на уважаемото научно жури на Димитър Димов Върбанов да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма „Аграрен бизнес“.

19.03.2026 г.

гр. Варна

.....
(доц. д-р Катя Антонова)

Вх. № *Pl20-463/14.03.2026*

СТ А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Елена Йорданова Шопова

член на научно жури за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по професионално направление **3.8. Икономика**, докторска програма „Аграрен бизнес“ по обявена процедура от Икономически университет – Варна

1. Обща информация

Изготвил становището: доц. д-р Елена Йорданова Шопова, катедра „Аграрна икономика”, СА „Д. А. Ценов”- Свищов, област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8. Икономика, Научна специалност: „Икономика и управление (Аграрна икономика)”

Основание за написване на становището: Съгласно Заповед на Ректора на ИУ – Варна № РД-06-27/28.01.2026 г. и Решение на първото заседание на Научното жури

Автор на дисертационния труд: Димитър Димов Върбанов – докторант по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Аграрен бизнес“

Тема на дисертационния труд: „Устойчиво управление на земи от държавен поземлен фонд в България“

2. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд представлява логически добре конструирано изследване с обем 156 стандартни страници и включва въведение, основно изложение в три глави (135 стр.), заключение, списък с използвана литература от 135 литературни и интернет източника. Текстът е онагледен с общо 23 фигури и 22 таблици, което създава по-голяма яснота и прегледност и улесняват формулирането на систематизираните изводи.

Актуалността на дисертационния труд се обуславя от тенденцията устойчивото управление на земеделските земи от Държавния поземлен фонд (ДПФ) да е сред ключовите въпроси на държавното управление в земеползването. Оказва се, че тази тенденция се засилва от факта, че устойчивостта при държавните ресурси не се изчерпва с „постигане на резултат“, а включва и устойчивост на функционирането на управлението във времето: предвидимост на правилата, процесна рационалност, управляемост на риск, координация между инструментите и способност системата да реагира последователно при натиск и промени. Изследването насочва вниманието и акцентира, че устойчивостта на управлението на ДПФ следва да се оценява едновременно като резултат (икономически, социални и екологични ефекти) и като процес (качество и стабилност на функционирането на механизмите).

Предмет на изследването са икономическата, социалната и екологичната устойчивост на резултатите, както и устойчивостта на функционирането на управленските механизми при управлението на земеделските земи от Държавния поземлен фонд. *Обект на изследването* са земеделските земи от Държавния поземлен фонд (ДПФ) в България.

Научноизследователската цел на дисертационния труд е, въз основа на теоретичен анализ на устойчивото управление, да се разработи и приложи методика за оценка на устойчивото управление на земеделските земи от Държавния поземлен фонд

(ДПФ) в България, и на тази основа да се формулират възможности за усъвършенстване на изследваните управленски механизми. За постигане на поставената цел са дефинирани следните *задачи*: да се систематизират теоретични постановки за устойчиво управление и да се изведат критерии за оценка на устойчивостта на управлението на земеделски земи, държавна собственост; да се разработи концептуална рамка, която разглежда управлението на земите от ДПФ като система от взаимосвързани механизми, и да се обоснове аналитичният подход и логиката на оценката; да се разработи методика за емпирична оценка чрез комбинация от резултатни и процесни показатели; да се приложи методиката и да се извърши оценка на устойчивостта на управлението на база вторични данни за периода 2007–2024 г.; да се анализират оценките на заинтересованите страни и да се формулират приоритетни насоки и практически мерки за усъвършенстване на управлението на земеделски земи от Държавния поземлен фонд (ДПФ).

3. Публикации и участие в научни форуми.

Докторантът представя по темата на дисертационния труд 3 публикации (1 статия и 2 доклада), с които покрива минималните национални изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, съгласно чл. 2б, ал. 2 и ал. 3 на Закона за развитие на академичния състав в Република България, както и количествените изисквания по чл. 35, ал. 1, т. 1-4 от Правилника за развитие на академичния състав в ИУ – Варна. Чрез представените публикации по темата на дисертационния труд докторантът е направил публично достойние на основните си идеи, научни търсения и резултати.

4. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Структурата и съдържанието на дисертационния труд съответстват на изискванията по чл. 34, ал. 2 и ал. 3 от Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет – Варна. Обемът на дисертационен труд от 156 стр. е оптимален и балансиран в структурно и съдържателно отношение и позволява докторантът да представи и защити поставената теза. Основният текст на дисертационния труд включва въведение, три глави и заключение. Във *въведението* са включени основните изискуеми атрибути: актуалност на темата, цел на изследването, обект, предмет, изследователски задачи и теза, според която управлението на земите от ДПФ е устойчиво само когато едновременно постига икономически, социални и екологични цели и когато механизмите за предоставяне и институционален контрол работят предвидимо и последователно във времето. В *първа глава* докторантът систематизира теоретични постановки за устойчивото управление и извежда критерии за оценка на устойчивостта при управление на земеделска земя като държавен ресурс. Разработена е концептуална рамка, която разглежда управлението на земите от ДПФ като система от механизми и е обоснована аналитичната логика на интегрираната оценка като процес и резултат. Във *втора глава* интерес представлява разработената методика за емпирична оценка на устойчивостта чрез комбиниране на процесни и резултатни показатели. Изведени са количествени профили на функционирането на трите механизма и са формулирани диагностични изводи за устойчивостта на управлението във времето. В *трета глава* са анализирани оценките на заинтересованите страни (земеделски стопани – ползватели на земи от ДПФ, и служители в общинските служби по земеделие) и са идентифицирани ключови разминавания във възприетията за устойчивост, доверие, информираност и процедурна справедливост. На тази основа са формулирани приоритетни насоки и пакет от практически мерки за усъвършенстване на управленските механизми и за повишаване на устойчивостта както на резултатите, така и на функционирането на управлението. В

заклучението са обобщени изпълнените задачи от автора на дисертационния труд и потвърждаването на изследователската теза.

Библиографската справка включва разнообразни, авторитетни и актуални източници, които са цитирани коректно, а използваната литература е релевантна към темата на дисертацията.

Проблематиката е аргументирано защитена от докторанта и е значима за теорията и практиката в областта на устойчиво управление на земи от държавен поземлен фонд в България. Изследователската теза е защитена от докторанта логично и целенасочено. Структурата на дисертацията е балансирана и съответства на общите стандарти за цялостно научно изследване. Направени са изводи и препоръки, с които докторантът демонстрира висока степен на познаване на изследваната тематика. В съдържателно отношение изследването се характеризира с прецизност на анализа, свободна интерпретация, авторски мнения, коректност при позовавания и цитирания. Лексикалният подбор и стилът на изложение е научен и логически последователен.

Авторът умело анализира постиженията в научната литература и практика. Целта на изследването е формулирана ясно и конкретно, интерпретирана е в изследователските задачи, които са успешно изпълнени, като е представен отговор на поставените за разглеждане въпроси от автора.

Авторефератът на докторант Димитър Върбанов в съдържателно и структурно отношение отговаря на установените стандарти за синтезирано представяне на дисертационен труд и отразява коректно основни моменти от цялостното съдържание на разработката.

5. Идентифициране и оценяване на научните и научно – приложните приноси в дисертационния труд

Приемам заявените от докторанта приноси на дисертационния труд. Представената справка в автореферата обективно отразява научните и научно-приложни приноси, значими за изследваната област, както следва:

- Докторантът е разработил концептуална рамка за оценка на устойчивото управление на земеделските земи от ДПФ, която представя управлението на ДПФ като поземлен портфейл и интегрира трите нормативно разграничени механизма по ЗСПЗЗ (чл. 24а, чл. 37и и чл. 24в) в обща аналитична логика за управление на достъп, социално-екологично насочване и контрол при териториален натиск.
- Особен интерес и акцент е разработена авторска методика за интегрирана оценка, която позволява устойчивостта да се измерва едновременно като устойчивост на функционирането (предвидимост, процесна рационалност, селективност при натиск, координация и „учене“) и като устойчивост на резултатите (икономически, социални и екологични ефекти) във времеви хоризонт.
- В приложен план, приносен момент е апробирането на методиката при изследване на база годишни вторични данни за управленските потоци и веригата „искания–съгласия–договори“ за относително дълъг период от време (2007–2024 г.), допълнено с анкетно изследване сред ключови заинтересовани страни, което позволява надграждане на количествената оценка с измерение за социална легитимност и възприятия за ефективност и справедливост.
- Оригинален авторски принос са и формулираните научнообосновани практически насоки и пакет от мерки за усъвършенстване на управлението на ДПФ, структурирани като „управляеми лостове“ (правила, насоки, прозрачност/информационна осигуреност,

контрол и координация между механизмите), като по този начин се предлага рамка за приоритизиране на управленски интервенции за повишаване на устойчивостта.

6. Констатирано или неконстатирано плагиатство в дисертационния труд и автореферата

Не съм констатирала плагиатство в дисертационния труд и автореферата, както и използване на некоректни данни или некоректно позоваване на чужди научни трудове.

7. Критични бележки и препоръки

Нямам значителни конкретни критични бележки. Препоръчвам на докторанта да разшири и задълбочи изследванията по избраната тематика, поради нейната актуалност и възможности за усъвършенстване на научните интереси.

8. Въпроси към дисертанта

Нямам въпроси към докторанта.

9. Заключение

Общото впечатление от представения дисертационен труд на докторант Димитър Върбанов показва задълбочени теоретични знания, умения за самостоятелно изследователско мислене и компетентност на автора в конкретно проучваната тема и нейната проблематика. В научната разработка откриваме активно и оригинално авторово участие, научно мнение по темата и познаване в дълбочина на изследвания проблем.

Дисертацията е актуална и съдържа достатъчно научно-приложни приноси. Постигнати са изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

В качеството си на член на научно жури (Заповед на Ректора на ИУ – Варна № РД-06-27/28.01.2026 г.) по открита процедура за публична защита на дисертационен труд, разработен от докторант Димитър Димов Върбанов, за придобиване на образователна и научна степен „доктор“, по докторска програма „Аграрен бизнес“ на тема „Устойчиво управление на земи от държавен поземлен фонд в България“, давам **положителното си становище** за представения труд и препоръчвам на Научното жури да присъди научна степен „доктор“ на Димитър Димов Върбанов.

16.03.2026 г.
гр. Свищов

Подпис: ...
(доц. д-р Елена Йорданова)